

**Els que he
trobat pel
camí**

MIQUEL FERRÀ

**per
Mn. Camil Geis**

El dia 1 de novembre de 1935 «La Veu de Catalunya» publicava un admirable article titulat «Evocació de Tots Sants», signat per Miquel Ferrà, precedit de la següent dedicatòria: «A Esperança, bona amiga». ¿Qui era aquesta Esperança «bona amiga» de l'inspirat poeta mallorquí signant de l'esmentat article? Només d'encetar la lectura d'aquesta pàgina, verament antològica, ja es veu que es tracta de l'esposa de l'illustre poeta de Girona Rafael Masó i Valentí, poeta en arquitectura i arquitecte en poesia.

L'article podria haver estat titulat amb un afegitó: «Evocació de Tots Sants a Girona», car és un Tots Sants gironí que hi és evocat: la Festa central de les «Fires i Festes» de la Immortal Ciutat. Una Festa de Tots Sants viscuda a Girona per un poeta foraster, per un *finíssim poeta balear, en la llar d'un poeta gironí, tan vinculat* —com tota la família Masó— a la Gaia Festa gironina que era celebrada antany tradicionalment el dia de Tots Sants. L'article —encara que no se n'hi faci esment— fa olor de Jocs Florals.

És un article regalant de poesia, impossible de resumir en poques ratlles.

Crec d'interès per a la història literària de Girona, reproduir tot l'article sencer que jo conservava gelosament al meu arxiu.

«EVOCACIÓ DE TOTS SANTS

per **Miquel Ferrà**

A ESPERANÇA, AMIGA BENVOLGUDA

Pim pom d'or

de la virolança.

Lo Rei franc

n'és vingut de França...

El poeta arquitecte era jove i bru, d'elegant figura i amb una barba negra, un correcte perfil i uns ulls essenis plens de salut joiosa. El primer dia que ens vàrem trobar, que fou dins les Rambles, en plena juvenesa, segellàrem amb una abraçada cordial una amistat per tota la vida. Ell havia acabat o acabava —company del malaguanyat Guillem Reynés— els seus estudis a l'Escola d'Arquitectura; jo seguia els de Dret a la Universitat. Tots dos començàvem a escriure i giràvem enlluernats entorn de l'obra i la persona fascinants d'En Josep Carner.

Em digué: «Us espero a Girona». I per les fires de Tots Sants, en un clar de matí fred, els seus braços em rebien dins l'estació de la vella

ciutat catalana, que té una ànima gòtica i romàntica; i en un piset de sostres baixos, amb vistes al riu, del carrer de Ballesteries, era acollit per la família d'En Rafael Masó amb una hospitalitat tan graciosa que mai més no l'he oblidada.

Anys a venir, l'amor a les venustats daurades pels segles havia de guiar les meves passes dins més d'una vila històrica. Ningú no me n'havia de revelar, però, els secrets poètics, l'esperit essencial, com l'arquitecte gironí els de la seva ciutat volguda. Amb ell per guia i per company, vaig reviure aquella forta edat mitja catalana, davant Sant Pere de Galligans i les torres de Sota-Portes, dins l'ampla nau de la catedral i dins el claustre romànic, amb enyorances carolíngies, on els boixos retallats degotaven rou, destacant damunt la pedra grisa dels vells murs, al peu del fosc campanar. Amb ell vaig embaïllar-me en la contemplació dels finestrals de l'absis, en els verds, els blaus i els vermells magrana van cedint amb harmonies inefables als morats dolorosos de la Passió; i d'aquells rics o ferrenys sepulcres de bisbes i cavallers, adossats al mur, dins la penombra densa de records; i del baldaquí i el retaule tot d'argent, amb la cadira «de Carlemany» que el sobre-munta.

Eixint pel portal major, vaig abocar-me a la barana de la magna escalinata, ullprès per la bellesa del veí campanar de Sant Feliu. I, donada la volta a l'absis, trespàrem pels camins de les heroïques muralles mig desfetes, damunt la vall de Sant Daniel, daurada de solellet i rovellós, guaitant allà baix el Ter i els arbres de la Devesa que encatifaven els herbes i les amples avingudes, i cap al nord, en la llunyària, ja en terres de França, el Canigó blanquíssim...

I amb els ulls plens de meravella i el cor d'ensomni, sentia després tota la dolcesa de la intimitat gironina, assegut a taula amb el meu amic, sos pares i sos germans i germanetes, dins aquell petit menjador, amb un balcó sobre les verdes aigües de l'Onyar, que ell havia poetitzat en una adorable prosa, digna de Francis James: «Aquests dies d'hivern en què a totes hores plou»...

Com era gustosa, en aquell recer familiar, menjant les castanyes de Tots Sants sota el pàmpol acollidor de la làmpara, l'evocació de les fires vora el riu, i de la boira hivernenca ajaçant-se dins el seu ample llit, i de la pluja menuda i glacial humitejant les fantàstiques graonades de Sant Domingo i el bell portal renaixement de Sant Martí!

Des d'aquells dies llunyans, Girona m'ha revist més d'una vegada del braç d'En Rafael Masó. Olot, Santa Pau, Besalú, Banyoles, ens han vist —quants anys fa, Déu meu?— en ocasió memorable, desmuntar plegats de la moto

que aleshores ell tenia, davant llurs bells monuments i paisatges. En altra ocasió, i en grata companyia, assetjats a mig camí de Rocacorba per la nit i la plovisca, haguérem de compartir scstre i sopar amb el bon rector de Canet d'Adri, un agradós vellet de cabells blancs, a qui l'endemà oíem la missa d'alba dins l'esglesiola vetllada per un xiprer, plena de dones encaputxades i de muntanyencs de barretina.

A la memòria em vénen encara aquella excursió pels devastats costers de Sant Pere de Roda i les grandioses ruïnes del monestir, colgades d'esbarzers que intentàvem remoure vanament per descobrir-ne la traça. I els dies feliços en companyia del car amic i de l'esposa bella i discretíssima que ja s'havia triat, en el mas de Domeny, entre les frondoses arbredes del Ter, passats en espirituals conveses o mirant aquell llapis de dibuixant sens parió inventar sobre sobre el paper amb facilitat mestrívola els més elegants motius floreal i ornamentals...

Però avui —oh dolç amic que encarnares, per mi i per tots els que et volguérem, el «genius loci» de Girona, òptim company d'ideals, devot fidelíssim de la tradició i cultor de l'art novell, tènic i poeta, arqueòleg i creador de joïces arquitectures, catalanista amb la creu sobre el blanc escut!— avui, que la tardorenca solemnitat del jorn m'omple el pensament de tu, que fa tan poc que ens deixaves amb cristiana pau heroica, a tots els altres records va a sobreposar-se el del llunyà. Tots Sants dins el menjadoret on intimava amb els teus lars, evocant damunt les aigües verdes del Ter aquells dies d'hivern —del fasc hivern gironí— «en què a totes hores plou»...

1 de novembre de 1936.»

* * *

Amb aquest poeta mallorquí tan vinculat amb Rafael Masó i Valentí, tan enamorat com coneixedor de Girona i de les seves comarques, jo hi vaig fer relació, i no pas precisament en terres gironines. Hi vaig fer coneixença personal dintre el marc de la festa dels Jocs Florals de Barcelona, commemoratiu del Centenari de la Renaixença, o sigui, l'any 1933, dos anys abans que ell publicés el susdit article. Ell formava part dels 7 tradicionals mantenidors de la Gaia Festa; jo hi anava a recollir un dels 3 premis ordinaris, al costat de Guillem Colom i de Josep Carner, que hi anaven a recollir els altres 2, aquest darrer (aleshores ja en plena consagració literària), obtentor de la Flor Natural. D'una carta rebuda posteriorment, es dedueix qui proposà la meua composició per a la Viola als seus companys de Jurat.

La carta de referència és datada del 6 de juliol de 1934 a Barcelona. M'acusa rebuda del poema «L'Antic Filòsof i el Modern Poeta», que acabava de sortir de la impremta. I diu: «L'he llegit amb molt d'interès, o millor dit, l'he rellegit. Ja m'havia cridat l'atenció —el tema és tan suggestiu!— entre les composicions enviades als Jocs, encara que una íntima preferència m'inclinés a proposar per la Viola el poema «Maria de Magdala». Això vol dir que l'adjudicació d'aquell premi oscil·lava entre aquests 2 poemes meus.

Miquel Ferrà i Juan havia nascut a Palma de Mallorca l'any 1885 i va morir-hi l'any 1947.

Ingressà al Cos d'Arxivers i Bibliotecaris.

Exercí durant un temps a la «Biblioteca Jovellanos» de Gijón. Després, durant molts anys, a les Biblioteques de la Universitat i de la Facultat de Medicina de Barcelona. Finalment passà a la Biblioteca Provincial de Palma.

Collaborà a diverses publicacions literàries de l'època.

Fundà i dirigí a Mallorca la revista «Mig-jorn», de vida efímera.

L'any 1917, publicà el primer llibre de poemes «Cançons d'ahir»; 2 anys després, «La Rcsada». L'any 1920, incorporà a «Les muses amigues» una nodrida sèrie de traduccions de poetes francesos, italians i anglesos.

Expert llatí, traduí, per encàrrec de la «Fundació Bernat Metge», una part del volum d'«Obres Menors» de Tàcit, que fou publicat l'any 1926.

El mateix any, publicà una nodrida antologia de les seves composicions poètiques: les anteriorment publicades i les fins aleshores inèdites.

Poc després de la seva mort, hom començà a parlar d'una edició de la seva obra poètica completa, projecte que cristallitzà a Barcelona l'any 1902.